

૩૧

૨૫૬૮

શ્રી

ભાવનગર દશાશ્રીમાળી

મોટી જ્ઞાતિએ પસાર કરેલો

સ્થાનિક ધારો.

પ્રસિદ્ધ કરનાર,

શ્રી દશાશ્રીમાળી મોટી જ્ઞાતિ,
ભાવનગર.

શ્રી

ભાવનગર દશાશ્રીમાળી

મોટી જ્ઞાતિએ પસાર કરેલો

સ્થાનિક ધારો. ૨૫૫૮

જ્ઞાતિએ નીમેલી કમીટીનો મુધારો થયો
કાયો ખરડો જ્ઞાતિની જનરલ મીટીંગમાં ૧૯૮૬
ના કારતક શુદ્ધિ ૧૧ મુધીમાં વાંચી મુધારી
જ્ઞાતિએ આ ધારો પસાર કરેલ છે. સહરહુ
ધારો સં. ૧૯૮૬ ના કારતક શુદ્ધ ૧૫ થી
અમલમાં આવશે.

પ્રસિદ્ધ કરનાર,

શ્રી દશાશ્રીમાળી મોટી જ્ઞાતિ,
ભાવનગર.

કિંમત રૂ. ૦-૧-૬

પ્રસ્તાવના.

વાસ્તવિક રીતે આ ધારાને પ્રસ્તાવનાની જરૂર નથી તેમ છતાં કેવા સંજોગોમાં આ ધારો પસાર કરવામાં આવ્યો છે તે જણાવવાનું આવશ્યક છે. આ ધારો પસાર કરવા માટે જે પ્રેરકબળો હતાં, તેમાંનું એક તો લગભગ કંઈપણ સુધારો આવશ્યક છે એવી દરેકની આંતરિક ઇચ્છા રૂપે હતું; પોતે જાતે સુધારો કરવાને સમર્થ હોય કે ન હોય પણ અંદરની ઇચ્છા તો ખરી કે કંઈક સુધારો થાય તો સારું. આવી આંતરિક ઇચ્છાને વ્યક્ત થતાં બીજાઓથી સહાનુભૂતિ મળતાં એક કમીટીને આ કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું, આ કમીટીએ દરેક બાબતોનો યોગ્ય વિચાર, કરી કાચો ખરડો પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો. ત્યારબાદ કેટલીક બેઠકો થયા બાદ આ ખરડો ધારારૂપે પસાર થાય છે,

વર્ષે વર્ષે સમય બદલાતો જાય છે, જે બનાવ બનવા માટે અગાઉ દસ વર્ષો જોઈતા હતા તે બનાવ આજ એક વર્ષમાં બની રહ્યો છે. પ્રગતિ જોસભર થઈ રહી છે. જ્યાં ત્યાં જગતિના નિશાન જોવામાં આવે છે. દરેક જગ્યાએ ઉંધમાંથી ઉઠવાના પ્રયત્નો થઈ રહ્યા છે. અનેક જગ્યાએ જુના કાયદાના બંધન વિચારશીલ પુરૂષોને સાલી રહ્યાં છે. કેટલીક જગ્યાએ શુદ્ધ બુદ્ધિથી અગર બીજી રીતે તેનું છોડ્યોક ઉઘાડવાનું થઈ રહ્યું છે, અને વિચારશીલ સમાજ તે દેખી વધારે મુંઝાઈ રહ્યો છે. એવીજ રીતે આપણી જ્ઞાતિમાં એક તરફથી કુસંપના કાળા વાદળા જ્ઞાતિને અધિકારથી ઘેરી રહ્યા છે ત્યારે બીજી તરફથી વીસ વીસ વર્ષ પહેલાં ધડાયેલ કાયદા અને નીયમો કેટલાકને અકારા થઈ પડ્યા છે. કન્યાવિક્રય એક યા બીજા સ્વરૂપે વધતો જાય છે. દેખાદેખીથી ગરીબોને તથા શ્રીમંતોને ધણુયે તણાવું પડ્યું છે. ખોટા ભોજનોમાં વ્યર્થ ધનવ્યય થઈ રહ્યો છે. આવાં આવાં સંજોગો આ ધારો પસાર કરવાને પ્રેરક નીવડ્યાં છે. આ ધારાનો મુખ્ય હેતુ જુના ધારાને સુધારી વધારી ચાલુ સ્થિતિને અનુકુળ બનાવી, અને તેટલો વધારે ઉપયોગી, અને તેટલો વધારે વ્યવહારિક અને બને તેટલો સચોટ રીતે વર્તનમાં મુકી શકાય તેવો કર-

વાનો છે. આ ધારો એક વા અમુક વ્યક્તિના બળથી જ કે અમુક શિક્ષાના બળથી જ અમલમાં મુકી શકાય નહીં તે દેખીતું છે. સહાનુભૂતિવાળો મુરબ્બી વર્ગ અને આગળ ધપવાની ઇચ્છાવાળો યુવાનવર્ગ આ ધારાને સહકાર આપે અને તે પાળવો જ છે એમ પોતાના મનમાં સ્વેચ્છાથી જ નિશ્ચય કરે તો જ ધારાનો સંપૂર્ણ અમલ થઈ શકે તેમ છે. અને સમાજના હિત ખાતર-સમગ્ર જ્ઞાતિના હિત ખાતર કોઈ પણ જ્ઞાતિજનની પ્રથમ ફરજ છે કે તેમણે આ રીતેજ વર્તેવું. ધારામાંની કેટલીક કલમો હજુપણ કાઢી નાંખવા જેવી હોવા છતાં અને બીજી નવી ઉમેરવાની જરૂરીયાત હોવા છતાં સમગ્ર જ્ઞાતિ તે માટે તૈયાર નહિ હોવાથી તે બાબત કશો ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી. દાખલા તરીકે કન્યાવિક્રય જેવું નીચ કાર્ય કોઈ હોય શકે નહિ. છતાં સ્વાર્થવૃત્તિને લીધે છુપીરીતે તેવું કાર્ય થાય છે. આવું નીચ કાર્ય કાયદાથી અટકાવવું હાલના સંજોગોમાં મુશ્કેલ માલુમ પડ્યું છે તેમ જ જ્ઞાતિ પણ તે માટે તૈયાર માલુમ પડી નથી. જેથી તે સદંતર બંધ કરવાનો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો નથી. પરંતુ એટલું તો ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે અંબેજ સંબંધી તકરાર જ્ઞાતિ સાંભળી તેવા પાપકર્મમાં પોતાનો હિસ્સો આપશે નહિ. વેવિશાળની વયમર્યાદા, ધરણું, લગ્ન, હરખજમણું, વરણું, આણું, શ્રીમંત, લીલાણું, કારજ વિગેરે બાબતમાં યોગ્ય સુધારો કરી હાલ પુરત માટે અમૂક સાદું જ બંધન મુકવામાં આવ્યું છે. આ ધારો જે રીતે પસાર થાય છે તે રીતે પણ પૂર્ણ સંતોષકારક નથી તેમ છતાંયે બીજા પગલા તરીકે તેવી રીતે પસાર કરવાનું હાલના સંજોગમાં યોગ્ય માલુમ પડ્યું છે. આજ્ઞા છે કે સર્વે સુદ જ્ઞાતિભાઈઓ આ ધારો વધાવી લઈ તે પ્રમાણે વર્તી જ્ઞાતિનું ગૌરવ વધારશે. આ ખરડો ધડવામાં તથા ધારાણે પસાર કરવામાં જે જે ભાઈઓએ સેવાવૃત્તિથી સમયનો ભોગ આપી જ્ઞાતિસેવા બજાવી છે તે બદલ તે ભાઈઓનો આભાર માનવામાં આવે છે. સ્થાનકવાસી ભાઈઓ આ ધારાને અનુમોદન આપશે એવી આજ્ઞા છે.

**શ્રી દશાશ્રીમાળી મોટી જ્ઞાતિ,
ભાવનગર.**

ઘડાયેલા ધારાને લગતા નિયમો.

- ૧ મહા વ્યાધી અને નપુંસકપણના સંબંધમાં જ્ઞાતિ એકી સંખ્યાના દાકતર મુકરર કરશે, અને તેમના તરફથી મળેલા સરટીફિકેટોના વધારે સંખ્યાના મતને અનુસરી નકી કરશે. આવી બાબતમાં જે જે ખરચ જ્ઞાતિને કરવો પડશે, તે ખરચ પેટે રૂ. (૨૫) ડીપોઝીટ રકમ જ્ઞાતિની દાદ માગનાર પાસેથી પહેલાં લેવામાં આવશે.
- ૨ જ્ઞાતિનું કામ કરવા જતાં પક્ષકારો પૈકી જે સભાસદને કોઈ શખ્સથી હાની થયેલ હશે તે સભાસદને જ્ઞાતિ પુરતી મદદ આપશે, અને સદરહુ શખ્સને ઘટતી શિક્ષા કરશે.
- ૩ આ ધારામાં સમાવેશ ન થયો હોય તેવા ગુન્ડા બન્યા હોય અથવા કાંઈ તાત્કાલિક પગલાં ભરવાની જરૂર જણાય તેવે પ્રસંગે જ્ઞાતિ જે કરે તે કરવાની તેને પુર્ણ સત્તા છે.
- ૪ જ્ઞાતિનો આશ્રય નહિ લેતાં પક્ષકારો દરબારશ્રીના કે સરકારના ધારાનો લાભ લેવા કોર્ટે ચડે તો જ્ઞાતિ તે બાબત પ્રતિબંધ કરશે નહિ, પરંતુ કોઈ પણ પક્ષકારે એવી વર્તણૂક અખતીયાર કરેલ હોય કે જેથી જ્ઞાતિના નોક અને ટેકને હાની પહોંચવાનો સંભવ હોય કે તેવો સંભવ ઉત્પન્ન થાય, ત્યારે જ્ઞાતિને યોગ્ય લાગે તેવાં પગલાં જ્ઞાતિ લઈ શકશે.
- ૫ જ્ઞાતિમાં ચાલતું કામ ખલાસ થયેથી અને પક્ષકારો તરફથી વધારે કહેવાનું બાકી રહ્યું નથી એમ જ્યારે જ્ઞાતિને લાગશે ત્યારે સર્વ હાજર થયેલા મેંબરોએ તે ફરિયાદ અથવા હકીકત ઉપર વિવેચન ચલાવવું; અને સર્વે સભાસદોએ પોતાનું કહેવું ખતમ કરેલ છે એમ જ્યારે જ્ઞાતિને

લાગે ત્યારે મત લેવાનું કામ શરૂ કરવું અને બહુ મતે જે પરિણામ આવે તે માન્ય રાખવું.

૬ સર્વે સમક્ષ મત આપવામાં અન્યાયનો સંભવ છે એમ જ્યારે જણાય ત્યારે ફક્ત હા કે ના શબ્દો વાલી ચીઠી જ્ઞાતિ સમક્ષ સભાસદોએ લખીને, રાખેલી પેટીમાં નાંખવી, અને પરિણામ જ્ઞાતિ સમક્ષ જાહેર કરવું અને પક્ષકારોને તે મુજબનો ઠરાવ જણાવી આપવો; સરખા મત થતા હોય તો ફરી વિવેચન કરવું અને જે પરિણામ આવે તે જાહેર કરવું.

૭ જ્ઞાતિ તરફથી જે જે ઠરાવો ઉપર મુજબ થાય. તેનું પ્રોસીડીંગ જ્ઞાતિના વહીવટ કરનાર તરિકે જે સેક્રેટરી અથવા સત્તાધિકારી હોય તેણે જ્ઞાતિની પ્રોસીડીંગ બુકમાં લખવું, તથા તે જ્ઞાતિને વાંચી સંભળાવવું.

૮ કોઈ શખ્સ નીચ વર્ણ સાથે લેલાઈને વટલાયાથી, જ્ઞાતિબ્રષ્ઠ થયેલ હશે તેને જ્ઞાતિ, ધર્માનુસાર, પ્રાયશ્ચિત કરવાની આજ્ઞા આપશે, અને એ ક્રિયા સદરહુ શખ્સે કરેલ છે એવી જ્યારે જ્ઞાતિને ખાત્રી થાશે, ત્યારે જ્ઞાતિ, તેની સાથે જ્ઞાતિ-વ્યવહાર કરવાની છુટ મુકશે.

૯ પક્ષકારોએ જ્ઞાતિના ધારા મુજબ જ્ઞાતિ પાસે દાદ માગેલ હશે તેમ છતાં જ્ઞાતિએ છ માસની અંદર તેને દાદ નહિ આપતાં કાંઈ પણ ઠરાવ નહિ કર્યો હોય તથા દાદ ચાહનારને કાંઈ જવાબ નહિ આપ્યો હોય ત્યારે દાદ ચાહનાર પક્ષકારોએ જાણે પોતાની માગણી પ્રમાણે દાદ મળી હોય એમ માનીને, જ્ઞાતિના ધારા પ્રમાણેજ વર્તવું.

૧૦ આપણી જ્ઞાતિના પરજીલ્લાવાળા આપણી હદમાં આવીને વસેલાં હશે અને પાંચ વર્ષ સુધી જ્ઞાતિના ધારા પ્રમાણે

વર્તન રાખીને જ્ઞાતિના લાગા ભર્યા હશે તો તેવા પરજીજ્ઞાના જ્ઞાતિબંધુને આપણી જ્ઞાતિના ધારાનો લાભ મળશે; પરંતુ આપણી જ્ઞાતિના પરજીજ્ઞાવાળાએ વેશવાળનો લાગો જ્ઞાતિના વહીવટ કરનારને ભર્યાથી કાંઈ તે જ્ઞાતિના લાભ મેળવવાને હકદાર ગણાશે નહિ. પણ લગ્ન થતાં સુધીમાં જ્ઞાતિ ગમે તે વખતે તેઓ સ્વજ્ઞાતિ બંધુઓના હક ભોગવવાને લાયક છે કે નહિ, તે નક્કી કરી શકશે.

૧૧ જે ધારા ઘડ્યા છે તે ધારાનો ભંગ કરવાથી કેવી શિક્ષાને ગુન્હેગાર પાત્ર છે એવું સ્પષ્ટ જ્યાં નહિ દર્શાવેલ હોય, ત્યાં જ્ઞાતિને યોગ્ય લાગે તેવી શિક્ષા કરવાની સત્તા છે અને ગુન્હેગાર જે જ્ઞાતિના ઠરાવ્યા મુજબ વર્તે નહીં તો જ્ઞાતિ તેવાં ગુન્હેગાર સાથેનો જ્ઞાતિ વ્યવહાર બંધ કરશે અને તેને જ્ઞાતિમાં ફરીથી દાખલ કરવા માટે પોતાને વાજબી લાગે તેવો ઠરાવ કરશે.

૧૨ આ ધારામાં ભરણુ પોષણુ માટે અથવા બીજા તેવા હકો માટે જે જે નિયમો જ્ઞાતિએ ઠરાવેલ છે તે નિયમોમાં ફરમાવ્યા કરતાં કાંઈ વધુ લાભ, દરબારશ્રી અથવા સરકારશ્રીની અદાલતો મારફતે મળી શકતાં હોય તો, તેનો લાભ લેવાને જ્ઞાતિ તેવાં પક્ષકારોને છુટ આપે છે.

૧૩ આ ધારો બાંધવાની નેમ જ્ઞાતિરિવાજ એકસરખો ઠરાવવાનો છે; પરંતુ જ્ઞાતિએ, ધારો બાંધતી વખતે દરબારશ્રી કે સરકારશ્રીના કાયદાનો લાભ મળતો હોય, તે અટકાવવાની નેમ બીલકુલ રાખેલ નથી.

શ્રી

ભાવનગર દશાશ્રીમાળી મોટી જ્ઞાતિએ પસાર કરેલો સ્થાનિક ધારો.

૧ આ ધારો શ્રી ભાવનગર દશાશ્રીમાળી વાણીયાની જ્ઞાતિનો ધારો કહેવો.

૨ આ ધારો સં. ૧૯૮૬ ના કારતક શુદ્ધ ૧૫ થી અમલમાં આવશે.

૩ આ ધારામાં નીચે જણાવેલ શબ્દોના અર્થ નીચે મુજબ કરવા.

ક ' જ્ઞાતિ ' આપણા ઘોળના દશાશ્રીમાળી જે જે ગામમાં વસતા હોય તેવા દશાશ્રીમાળીની બનેલી આખી જ્ઞાતિ.

જી ' શબ્દ ' એટલે સ્ત્રી અથવા પુરૂષ એ બંને અથવા બેમાંથી એક, એકવચન તથા અનેકવચન બંનેમાં વાપરેલ છે.

ઘ ' વરવાળા ' એટલે વર અથવા તેના વાલી તરીકે જે હક ભોગવતા હોય તે સઘળાં.

ચ ' કન્યાવાળા ' એટલે કન્યા ઉપર વાલીપણાનો હક ભોગવતા હોય તે સઘળાં.

૩ ‘ અવેજ ’ એટલે કન્યાવાળા તરફથી ખાવાના રૂપીઆ લેવામાં આવે છે તે.

૪ ‘ સવેલી ’ એટલે જે કન્યાનું વેશવાળ એક વરની સાથે થયેલ હોય અને જ્ઞાતિએ તે વેશવાળ તોડવાની સંમતિ આપેલી ન હોય તે છતાં જે કન્યાનું લગ્ન બીજા વર સાથે થાય તે.

૫ ‘ પરજીલ્લા ’ એટલે જે ગામ કે શહેરમાં આપણે કન્યા આપવાનો પ્રતિબંધ કરેલ છે, તે ગામ કે શહેર અથવા તેવા ગામ કે શહેરના દશાશ્રીમાળી જ્ઞાતિના શખસો.

૬ ‘ તાલુકો ’ એટલે ગોહિલવાડ વિગેરે પ્રાંતના મુખ્ય શહેર યા ગામ જેની હુકુમત નીચે પ્રથમના ધારાના અંતમાં બતાવેલાં ગામ છે તે.

૭ ‘ ઘોળ ’ એટલે જે જે મહાલો અને શહેરો આ ધારાનો અમલ કરવાને બંધાયેલા છે તે.

પ્રકરણ ૧ લું.

કન્યા લેવા દેવાના વ્યવહાર બાબત.

૪ આપણે કન્યા દેવા લેવાનો વ્યવહાર કાઠીયાવાડ ઇલાકાની અંદર જેઓ આપણા તાલુકા અથવા ઘોળની અંદરનાં ગામોમાં કન્યા આપતા હોય તેવા, તથા ખુદ આપણા તાલુકાના રહીશો જેઓ ધંધા અર્થે બહાર દેશાવર જેવા કે અંબઈ, ઉરણ વિગેરે સ્થળે રહેતા હોય પણ જેઓનો દીકરી

લેવા દેવાનો વ્યવહાર આપણા પ્રગણ સાથે ચાલતો હોય તેવાં સર્વ દશાશ્રીમાળી સાથે રાખવો.

- ૫ કોઈ પણ શખ્સ પોતાની કન્યા પરજીવલામાંના કોઈ પણ દશાશ્રીમાળી વાણીયાને આપે તો તેને પાંચ વર્ષ સુધી જ્ઞાતિ બહાર રાખવો અને રૂ. ૫૦૧) દંડના લેવા.
- ૬ કોઈ પણ શખ્સ પોતાની કન્યાને પરજ્ઞાતિમાં આપે તો તેને જન્મપર્યંત જ્ઞાતિ બહારની શિક્ષા કરવી.
- ૭ કોઈ પણ શખ્સે ૪૫ વર્ષ કરતાં વધારે ઉમરના પુરૂષને પોતાની કન્યા આપવી નહીં તેમ તેવા પુરૂષે કોઈ કન્યા લેવી નહીં. તેમ છતાં જો કોઈ તેવા પુરૂષને કન્યા દેશે કે તેવો પુરૂષ કન્યા લેશે, તો બંને શખ્સને વધારેમાં વધારે છ માસ સુધી જ્ઞાતિબહારની શિક્ષા કરવામાં આવશે. તેમજ દરેક પાસેથી રૂ. ૫૦૧) દંડના લેવામાં આવશે. અને તેવી ઉમરના વરે ૨૦૦૧) પદલાના મૂકવા પડશે. પરજીવલામાંથી કદાપિ તેવી ઉમરવાળો વર, કન્યા લાવશે, તો પણ ઉપર મુજબ શિક્ષાને પાત્ર થશે. અને તેણે ઉપર મુજબ પદલાંની રકમ મૂકવી પડશે.
- ૮ પરજીવલામાં જે કન્યા અપાય છે, તે બાબતની સર્વે જોખમદારી કન્યાવાળાને શીર છે. એટલે તે વર ખરેખર દશાશ્રીમાળી છે એ ખાત્રી કન્યાવાળાએજ કરવાની છે. છતાં જો જ્ઞાતિને દંડ ભરાયા પછી માલુમ પડશે કે તે વર દશાશ્રીમાળી નથી અને તે બાબતની ખાત્રી મેળવવામાં કન્યાવાળાની કસુર છે, તો એક વખત દંડ લીધાં છતાં જ્ઞાતિ કન્યાવાળાને તેની કસુર માટે બીજી વધારે શિક્ષા ચુનહાના પ્રમાણમાં કરશે.

પ્રકરણ ૨ જી.

વેશવાળ બાબત.

૯ કન્યાની ઉમર ઓછામાં ઓછી પાંચ વર્ષની અને વરની ઉમર ઓછામાં ઓછી દશ વર્ષની પૂરી થયા પછી વેશવાળ કરવું અને વર કન્યા વચ્ચે ઓછામાં ઓછો ચાર વર્ષનો તફાવત રાખવો. આ કલમ વિરૂદ્ધ વર્તનારનો રૂ. ૫) દંડ કરવામાં આવશે. આ ધારો અમલમાં આવ્યા પહેલાં થયેલ વેવિશાળ માટે લગ્ન વખતે ફક્ત કન્યાની ઉમર જોવામાં આવશે. તફાવત કે વરની ઉમર જોવામાં આવશે નહિ.

૧૦ દરેક વેવિશાળ કર્યાના બોલ બોલ્યા બાદ તે બાબતનો નોંધ જ્ઞાતિના ચોપડામાં કન્યા તથા વરવાળા બંનેએ મળીને કરાવવો. તેમાં બોલ બોલ્યાની તારીખ, વરકન્યાની ઉમર અને પક્ષાં સંબંધનો જે ઠરાવ કર્યો હોય તે હકીકત લખાવવી.

ઉપર મુજબનો નોંધ વેશવાળ કર્યાની તારીખથી વધારેમાં વધારે એક માસની અંદર જ્ઞાતિ પ્રીતો રૂ. ૧) ભરી અવશ્ય કરાવવો. એક માસની મુદતમાં નોંધ નહીં કરાવ્યો હોય તો તેની પાસેથી પાછળથી લગ્ન થતાં મુધીમાં કબલ એટલે જે રૂ. પ્રીતો લેવામાં આવશે. અને તેવો નોંધ વરવાળાના તડમાં કરાવવો.

વરકન્યા જુદા જુદા ગામના હોય તો બન્નેએ પોત-પોતાના ગામમાં ઠરાવેલી પ્રી ભરીને બન્ને ગામની જ્ઞાતિના ચોપડામાં ઉપર પ્રમાણેનો નોંધ કરાવવો. વરકન્યા એકજ ગામના હોય, તો બન્ને જગ્યાએ નોંધાવવાની ફરજ નથી.

૧૧ ઉપરની કલમમાં કરાવ્યા પ્રમાણે વેશવાળનો નોંધ જ્ઞાતિને ચોપડે કરાવ્યો નહીં હોય અને લગ્ન થતાં સુધીમાં પક્ષકાર પૈકી કોઈને સદરહુ વેશવાળ સંબંધી જ્ઞાતિમાં ફરીયાદ કરવી હશે, તો રૂ. ૨) ફરીયાદ કરનાર પાસેથી વસુલ લઈ, પછી જ્ઞાતિ ફરીયાદ સાંભળશે.

૧૨ જ વેશવાળ કરતી વખતે ઓછામાં ઓછા રૂ. ૩૦૧) વર-કન્યાના નામથી પદ્ધાનાં મંડાવવાની જ્ઞાતિ ભલામણ કરે છે.

૧૩ વેશવાળથી લગ્ન લગ્ન પહેલા વધારેમાં વધારે રૂ. ૫૦૦) સુધીનું ધરેણું કરવું. જો તે પ્રમાણે નહીં કર્યું હોય તો, કન્યાવાળાની અરજ આવેથી જ્ઞાતિ, વરવાળાને તેમ કરવાની ફરજ પાડશે અને જો તે તેમ નહીં કરે તો જ્ઞાતિ યોગ્ય કરશે. વધારે ધરેણું કરનાર અને લેનાર બન્નેનો રૂ. ૧૦૧) સુધી દંડ કરવામાં આવશે.

૧૪ વેશવાળનાં લુગડાં વધારેમાં વધારે રૂ. ૬૦) ની કિંમતનાં નીચે મુજબ કરવાં. ૧ ઘાઘરો, ૧ પોલકું, ૧ ઓઢણું, ૧ કસુંબો, સાકર શેર પા તથા રૂ. ૧) રોકડો એ પ્રમાણે આપવું. તે સિવાય બીજાં કંઈ સુકવું નહિં. કન્યાવાળાએ સાકરની થાળીમાં થોડી સાકર પાછી મૂકવી. એ પ્રમાણે લુગડાં કર્યાથી લગ્ન વખતે મોટાં લુગડાં માગવાનો હક કન્યાવાળાને રહેશે નહિં. કલમનો ભંગ કરનાર દરેકનો રૂ. ૫૧) સુધી દંડ કરવામાં આવશે. વરવાળા પરગામના હોય તો એકલા કન્યાવાળાનો તેટલો દંડ કરવામાં આવશે.

૧૫ હુતાશની અને દશેરાના પહેલા પર્વ વખતે વરવાળાએ સાકર શેર પા તથા મુતરાઉ કપડું એક આપવાં. અને

થાળીમાં કન્યાવાળાએ થોડી સાકર પાછી મૂકવી અને ત્યાર-
પછી, ખીન્ન હુતાશની તથા દશેરાના પર્વ ઉપર સાકર
શેરું રાખી આપવી. અને થાળીમાં કન્યાવાળાએ થોડી સાકર
પાછી મૂકવી. આ સિવાય હારડો, સુખડી, મેવો કે ફાફડા
કાંઈ મૂકવું નહિં. અને તે સિવાયના ખીન્ન પર્વે કાંઈ
આપવું નહિં. આથી વધારે લેનાર દેનાર બન્નેનો રૂપિયો
એક દંડ કરવામાં આવશે.

૧૫ પ્રત્યેક દશેરાને પર્વે સાકરની સાથે એક સુતરાઉ કપડું
આપવું. કલમનો ભંગ કરનારનો રૂપિયો એક દંડ કરવામાં
આવશે.

૧૬ વેશવાળના બોલ વખતે સાકર વહેંચવાનો રિવાજ બંધ
કરવામાં આવે છે. જે વહેંચશે તેનો પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં
આવશે.

૧૭ વેશવાળનું શ્રીકૃષ્ણ લઘુ જનારે શ્રીકૃષ્ણ સાથે રૂ. ૧) એક
આપવો અને વરવાળાએ તેને શીખના બે રૂ. આપવા.
સાકર વહેંચવી નહિં. કલમનો ભંગ કરનારનો રૂ. પાંચ
સુધી દંડ કરવામાં આવશે.

૧૮ ઘરેણું, લુગડાં ચડાવતી વખતે કન્યાના હાથમાં રૂ. ૪)
આપવા. અને ઘરેણું લુગડાં ચડાવવા આવનારને કન્યાવા-
ળાએ શીખના રૂ. ૨) આપવા.

પરંતુ શ્રીકૃષ્ણ આપવાના દિવસે કે ઘરેણું લુગડાં ચડાવવાને
દિવસે એટલે બેમાંથી એક વખતે આમન સામન દસ છોક-
રાંઓને એક ટંક જમાડવાં. તે પ્રસંગે વરના હાથમાં
કન્યાવાળાએ રૂ. ૨) બે આપવા. અને કન્યાના હાથમાં
વરવાળાએ રૂ. ૪) ચાર આપવા. બાકીના સર્વે છોકરાંઓને
એકસરખી રીતે શ્રીકૃષ્ણનો એક આનો આપવો.

- ૧૯ પરગામથી શ્રીફળ લઈ આવનારને તથા ઘરેણું લુગડાં લઈ આવનારને ઘરઘણીએ સાત ટંક રાખવા, અને તેની સાથે ગામવાળા આવે તો તને એક ટંક રાખવા.
- ૨૦ મોં જોવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. એટલે કે મોંજોણા કરીને વેવાઇને પહેરામણી કરવાનો તથા આમન સામન માણસ જમાડવાનો જે રિવાજ છે, તે બંધ કરવામાં આવે છે. જે પહેરામણી કરશે કે લેશે તે બન્નેનો રૂા. ૫૧) દંડ કરવામાં આવશે.
- ૨૧ અડચણના કારણથી શ્રીફળ આપવાનું કે ઘરેણું લુગડાં ચડાવવાનું મુલતવી રહ્યું હોય તો, અને દરમીયાનમાં વરકન્યાને જતા આવતા કરવા હોય તો પહેલે પ્રસંગે વરવાળાએ કન્યાને જમાડીને સુતરાઉ ચુંદડી એક, સાકર શેર રૂા તથા રૂા. ૧) આપવો અને કન્યાવાળાએ વરને પણ રૂા. ૧) આપવો.

પ્રકરણ ૩ જી.

(એક સ્ત્રીની હયાતીમાં બીજી સ્ત્રી કરવા બાબત).

- ૨૨ કોઈપણ પુરૂષ એક ઉપર બીજી સ્ત્રી ન કરે તે ઇષ્ટ છે. પરંતુ પહેલી સ્ત્રીને દીકરો ન હોય તેમજ બીજી બાસ કારણ હોય અને બીજી કરવી હોય તો પ્રથમની સ્ત્રીના પરણેતરને પુરા દશ વર્ષ વિત્યા બાદ અને પ્રથમની ઓરતના હિત ખાતર તેની ખોરાકી પોશાકી માટે ઓછામાં ઓછા રૂા. ૩૦૦૦) ની પહ્લાની ગોઠવણ કરી આખ્યા પછીજ તેવો શખ્સ બીજી વખત વેશવાળ કરી શકે.

પદ્માના રૂા. ૩૦૦૦) માંથી પ્રથમની ઓરતની ઇચ્છા હોય તો રૂા. ૫૦૦) સુધીનું ઘરેણું તેની પાસે રહેવા દઈ બાકીના રૂા. ૨૫૦૦) મજકુર ઓરતને નામે વ્યાજે મુકવા.

પ્રથમની સ્ત્રીને દીકરી હોય તો અને તે મા લેગી રહેતી હોય તો કમતીમાં કમતી રૂા. ૧૦૦૦) દરેક દીકરી દીઠ વધારે પદ્માનાં મુકવા પડશે.

પ્રથમની ઓરત જો ધણી લેગી રહે તો વ્યાજ ધણી લઈ શકશે. સદરહુ ઓરત જુદી રહે તો વ્યાજ બાઈ તે લઈ શકશે.

અપવાદ:—કોઈ સબળ કારણુ વરવાળા તરફથી બતાવવામાં આવશે અને જ્ઞાતિને વ્યાજબી લાગશે તો ઉપર મુજબની ગોઠવણુ વરવાળાએ કરેલ છે એમ જ્ઞાતિને ખાત્રી થશે, તો જ્ઞાતિ તેવા શખ્સને દશ વર્ષની અંદર પણ બીજી સ્ત્રી કરવાની પરવાનગી આપશે.

ઉપર પ્રમાણેની વ્યવસ્થા જે નહિ કરશે તેને જ્ઞાતિ યોગ્ય સજા કરશે. અને ઉપર મુજબનો બંદોબસ્ત કરવાની જ્ઞાતિ વરવાળાને ફરજ પાડશે.

પરંતુ જ્ઞાતિની રજા મેળવ્યા વગર, પહેલા પરણેતરને દશ વર્ષ પુરાં થયાં અગાઉ જે શખ્સ બીજી સ્ત્રી કરશે તેની પાસેથી દંડના રૂા. ૫૦૧) લેવામાં આવશે તથા આ ધારા પ્રમાણે પહેલી સ્ત્રીના ભરણુ પોષણુ માટેની ગોઠવણુ કરવાની તેને ફરજ પાડશે. અગર જો ઉપર પ્રમાણે જ્ઞાતિએ ઠરાવેલો દંડ મજકુર શખ્સ નહીં આપે તો પ્રથમની સ્ત્રીનો બંદોબસ્ત નહીં કરે તો તેની સાથે જ્ઞાતિવ્યવહાર બંધ કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ ૪ થું.

(વેશવાળ પડતું મૂકવા બાબત.)

૨૩ બંને પક્ષવાળા પોતાની સંમતિથી વેશવાળ તોડે તો તેઓએ જ્ઞાતિને ચોપડે તે બાબતનો નોંધ ત્રણ માસની અંદર કરાવવો. તે વખતે બન્ને પક્ષકારોએ દરેકે રૂ. ૧) એક જ્ઞાતિને નોંધ કરાવવા બાબતનો આપવો. આ પ્રમાણે મુદત દરમિયાન નોંધ નહીં કરાવનારનો પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૨૪ જે કોઈ શખ્સનું વેશવાળ થયા પછી તે વરને કે કન્યાને મહાબ્યાધી, નપુંસકપણું, તદ્દન ગાંડાપણું, જે આંખે અંધાપો, જે પગે લુલાપણું, અથવા દેશાવર કે કેદ ગયેલ હોય, અને જ્યાંથી વરની ઉંમર ૨૨ વર્ષની અને કન્યાની ઉંમર ૧૭ વર્ષની પુરી થાય ત્યાં સુધી આવી શકે તેમ ન હોય અથવા કાંઈ સંગીન કારણને લઈને વરવાળા કે કન્યાવાળા જ્ઞાતિને ફરીયાદ કરે તો જ્ઞાતિ તે કન્યા કે વરને સદરહુ વેશવાળમાંથી મુક્ત કરશે. પદ્મ, ઘરેણું સહુ સહુને પાછું આપવું.

પ્રકરણ ૫ મું.

(સવેલા બાબત.)

૨૫ કોઈ શખ્સ પોતાની કન્યાનું વેશવાળ એક જગ્યાએ કર્યા

પછી પોતાની કન્યા સવેલી આપે, તો તેને દશ વર્ષ સુધીના કોઈપણ સમય માટે જ્ઞાતિબહાર રાખવો. *

પરંતુ સવેલી આખ્યા પછી છ માસની અંદર વરવાળાનું પદલું, ઘરેણું તથા નુકશાની બદલ કન્યાવાળા રૂા. ૫૦૧) વરવાળાને આપીને વરવાળાનું મન મનાવે, તો જ્ઞાતિ સહ-રહુ સજ્ઞ ઘટાડીને પાંચ વર્ષ સુધીના કોઈપણ સમય માટેની ઠરાવશે.

કન્યાવાળાની સજ્ઞની મુદત પુરી થયા પછી અરજ થયેથી જ્ઞાતિએ રૂા. ૧૦૧) દંડના લઈ તેને જ્ઞાતિમાં દાખલ કરવો. સજ્ઞના વર્ષ પુરા થયાં છતાં પણ વરવાળાને આપવાની ઉપર ઠરાવેલી બાબતો તથા જ્ઞાતિનો દંડ મજકુર શખ્સ ન આપે તો તેને થયેલ જ્ઞાતિ બહારની શિક્ષા ચાલુ રહેશે.

૨૬ સવેલું લાવનાર વરને દશ વર્ષ સુધીના કોઈપણ સમય માટે જ્ઞાતિ બહાર રાખવો. અને ત્યારબાદ અરજ થયેથી દંડના રૂા. ૨૦૧) લઈને તેને જ્ઞાતિમાં લેવો.

૨૭ સવેલું લાવવામાં તથા આપવામાં તેમજ પરજ્ઞાતિમાં કન્યા આપવામાં સામેલગીરી કરનારને બે વર્ષ સુધીના કોઈપણ સમય માટે જ્ઞાતિબહાર રાખવો. અને ત્યારબાદ રૂા. ૧૦૧) લઈ જ્ઞાતિમાં લેવો.

*ખુલાસો—જે શખ્સ પોતાના સ્વાર્થ માટે કન્યા સવેલી આપશે તેને જ્ઞાતિ પુરી સજ્ઞ કરશે. પરંતુ જે કન્યાના હિતને માટે સવેલી આપશે તેને જ્ઞાતિ યોગ્ય સજ્ઞ કરશે.

પ્રકરણ ૬ કું.

(લગ્ન પ્રકરણ.)

૨૮ કોઈ શખ્સે પોતાની કન્યાને ૧૪ વર્ષની ઉંમર પુરી થયાં પહેલાં પરણાવવી નહિં

૨૯ કન્યાની ઉંમર ૧૫ વર્ષની પુરી થયે કન્યાવાળાએ કહેવરાવ્યા છતાં વરવાળા સખળ કારણ સિવાય લગ્ન કરવાની ના પાડે તો કન્યાવાળાની ફરીયાદ આવ્યા પછી એક વર્ષની મુદત સુધીમાં જ્ઞાતિએ ફરમાવ્યા છતાં વરવાળાએ લગ્ન નહીં કર્યું હોય, તો તેવી કન્યાને વેશવાળમાંથી જ્ઞાતિ મુક્ત કરશે. કન્યાવાળાએ વરવાળાને ઘરેણું અને પદ્મું પાછું આપવું.

૩૦ (અ) કન્યાની ઉંમર ૧૪ વર્ષની પુરી થયે વરવાળાએ કહેવરાવ્યા છતાં કન્યાવાળા સખળ કારણ સિવાય લગ્ન કરવાની ના પાડે તો વરવાળાની ફરીયાદ આવ્યા પછી એક વર્ષની મુદત સુધીમાં જ્ઞાતિએ ફરમાવ્યા છતાં કન્યાવાળાએ લગ્ન કર્યું નહીં હોય તો કન્યાવાળાને પરણાવવાની જ્ઞાતિ ફરજ પાડશે, અને તેમ નહીં કરે, તો જ્ઞાતિ કન્યાવાળાને સખતમાં સખત સજા કરશે.

૩૧ લગ્ન લઈ આવનાર ગામવાળા કે પરગામવાળા હોય તો પચ્ચ બન્નેને એક સરખી રીતે શીખના રૂ. ૨) આપવા સાથે આવનારને શ્રીફળનો એક આનો આપવો, અને શ્રીફળ લઈને પ્રાદક્ષિણ આવે તો તેને શીખનો રૂ. ૧) આપવો. વિરૂદ્ધ વર્તનારનો એક રૂ. ૬૦ થશે. જુહારના રૂ. ૨) કરવા.

૪૨ લગ્ન લઈ આવનાર ગામવાળાને એક ટંક અને બહારગામ-
વાળાને વધારેમાં વધારે ત્રણ ટંક રાખવાં. વિરૂદ્ધ વર્તનારનો
૩૧. પાંચ સુધી દંડ કરવામાં આવશે.

૪૩ નંગ પાનેતર કન્યાવાળાએ લેવું.

૪૪ કંકુને ચાંદલે એટલે કાંઈપણ બાબ લીધા વિના કન્યા પર-
ણાવવી તે ઉત્તમ છે; પરંતુ બાબ લેવાનો વિચાર હોય તેણે
લગ્ન વખતે બાબ (આરીકારી) ના વધારેમાં વધારે જુહાર,
માથું ગુંથામણ, છોકરું બેસાર્યાના, મોજડી સંતામણના,
વરણાની છાબના, બાબના તથા મા માટલાના મળી કુલ
રૂ. ૧૦૧ લગ્ન લખ્યાથી તે કન્યા વળાવવા સુધીમાં લેવા.
એ કરતાં વધારે કોઈ બાબના લેવા નહિં.

જેઓ બાબના રૂ. ઉપરની રકમથી ઓછા લે છે, અથવા
મુદલ લેતા નથી તેને વધારે લેવાનો આ કલમથી ફરજ
પડતી નથી. પણ તે કમતી લેવાનો રિવાજ જ્ઞાતિ પસંદ
કરે છે.

૪૫ મા માટલું ઉપાડનારને રૂ. ૨) આપવા આ રૂ. ઉપરની કલમ
૩૪ માં જણાવેલ બાબમાં ગણાશે. એથી વિરૂદ્ધ વર્તનાર
બન્નેનો એક રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૪૬ જાનના સામેયાનો ખર્ચ કન્યાવાળાને શીર છે.

૪૭ સામેયાની ખારેક વહેંચવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે
છે. જે વહેંચશે તેનો પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૪૮ મા માટલું બાંધનાર ગાડાવાળાને ધોતીયું બંધાવવાનો
રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. તેથી વિરૂદ્ધ વર્તનારનો
એક રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૩૬ કન્યાવાળાની મંદ સ્થિતિના કારણે તેને આરીકારીનાં રૂ. ૧૦૧) ઉપરાંત લેવાની જરૂર પડે તો લગ્ન વખતે કુલ રૂ. ૨૦૧) સુધી કન્યાવાળા લઈ શકશે. પરંતુ તેવી રીતે રૂ. ૧૦૧ કરતાં જેટલા વધારે કન્યાવાળાને લેવાના હોય તે બાબત લગ્ન લગ્ન પહેલાં વરવાળાને જણાવવી.

આવી રીતે રૂ. ૨૦૧ કરતાં કાંઈપણ વધારે રકમ વરવાળા પાસેથી લગ્ન વખતે લીધેલ હશે, તો જ્ઞાતિ વધારાના રૂ. પાછા અપાવવાની કન્યાવાળાને ફરજ પાડશે. અને જ્ઞાતિરિવાજ તોડવા બાબત રૂ. ૨૫ કન્યાવાળાએ જ્ઞાતિને દંડ ભરવો પડશે.

૪૦ પરગામથી આવનાર જાનના બળદને ઘી પાવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. વિરૂદ્ધ વર્તનારનો એક રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૪૧ વરણું વધારેમાં વધારે રૂ. ૧૫૧) સુધીનું નીચે મુજબ કરવું:— માંડવેતર નિમિત્તનું સહિત કુલ પાંચ પોલકાં, એક ઘાઘરો, કસુંબા સહિત સાડલા નંગ ચાર, આથી વધારે વરણું કરનારનો કે લેનારનો રૂ. ૧૦૧) સુધી દંડ કરવામાં આવશે.

પરચુરણ સામાનમાં નીચે પ્રમાણે કરવું:—

મીઠાઈ શેર ૫, સોપારી શેર ૫, લવંગ નવટાંક, એલચી નવટાંક, કંકુ શેર ૦૧, નાડી રેશમી એક, ડાબલા નાના જરમન સીલવરના બે, પેટી એક, હીંગળોડીયું એક, કાચ એક, મોડીયો અને નાડુ, એ મુજબ કરવું. પેટી તથા ડાબલા ચાંદીના લેવા નહીં. ઘરેણા બાબત વેવિશાળ પ્રકરણમાં જે હકીકત લખેલ છે તે પ્રમાણે કન્યાવાળાનો વરવાળા પાસે હક છે.

- ૪૨ અલવા કલવા વખતે ગોળપાપડી, લાડવા કે સુખડી એ ત્રણ-
માંથી એક પકવાન રાા શેર લઈ જવું. વિરૂદ્ધ વર્તનારનો
એક રૂા દંડ કરવામાં આવશે.
- ૪૩ તાંબોલ છાંટવાને બદલે કંકુના છાંટા નાખવા અને વરને
ચાંદલો કરતી વખતે નાક તાણવું નહિં. વિરૂદ્ધ વર્તનારનો
રૂા. ૧) દંડ કરવામાં આવશે.
- ૪૪ દીકરીનું કુલેકું ચડાવવું નહિં. ચડાવે તો એક રૂા દંડ
કરવામાં આવશે.
- ૪૫ ચોરીનો ખર્ચ કન્યાવાળાને શીર છે.
- ૪૬ ચુંદડી ઓઢવા જવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે.
અને ચુંદડી બદલનો કસુંબો વરણામાંજ આપવો. વિરૂદ્ધ
વર્તનારનો રૂા. ૨૫) દંડ કરવામાં આવશે. આ કસુંબો
ક. ૪૧ માં જણાવેલ છે, તેજ સમજવાનો છે.
- ૪૭ લગ્નને બીજે દિવસે આણું વાળવા જતી વખતે જમાડવાનો
રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. અને તે બદલ વરવાળાએ
રૂા. ૪) કન્યાના હાથમાં આપવા. આ રૂપૈયા, બાબમાં ગણાશે
નહિ. આથી વિરૂદ્ધ જેટલું વધારે દેશે તેનો દંડ કરવામાં
આવશે.
- ૪૮ લગ્ન પ્રસંગે ગામવાળી જાનને કન્યાવાળાએ પોતાની અનુ-
કૂળતા પ્રમાણે વધારેમાં વધારે બે ટંક જમાડવી. તેમાં લાણે-
વહેવાર ન હોય તેવા પરજાતિલાને જાનૈયા તરિકે વરવાળાએ
લાવવા નહિં. પરંતુ ઘરના નોકર અથવા બાથુક જેઓ વર-
વાળાને ત્યાં રહેતાં જમતાં હોય, તેમને લાવવાની છુટ છે.
તેથી વિરૂદ્ધ વર્તનારનો રૂા. ૨૫) દંડ કરવામાં આવશે.

૪૯ હરખજમણુ ન લેવું તે શ્રેષ્ઠ છે. પરંતુ ચાલતી રૂઢીને લીધે તે એકાએક બંધ થવું અશક્ય હોય એવું ઠરાવવામાં આવે છે, કે વરવાળાએ ૧૦૦ કરતાં વધારે માણસો લઈ જવા નહિ. અને જો કન્યાવાળાએ ઓછા માણસો લાવવા કહેવરાવ્યું હોય તો તેટલા લઈ જવા. વરવાળાએ પોતાથી આપવાના નોતરાનો ખરડો કન્યાવાળાને આપવો અને કન્યાવાળાએ સદરહુ નોતરાં વરવાળાના નામથી ફેરવવાં. વધારે માણસ લઈ જનારનો રૂ. ૧૦૧) સુધી દંડ કરવામાં આવશે. હરખજમણુને દિવસે કન્યાવાળાને ત્યાં ચાંદલો લેવાનો રીવાજ બંધ કરવામાં આવે છે; પરંતુ બન્ને પક્ષે લગ્નને દિવસે ચાંદલો લેવો તેવું ઠરાવવામાં આવે છે.

૫૦ પરગામથી આવેલી જાનને વધારેમાં વધારે કન્યાવાળાએ પાંચ ટંક રાખવી. વિરૂદ્ધ વર્તનારનો રૂ. ૫૧) દંડ કરવામાં આવશે. વરવાળા વરોંઠી કરે તો કન્યાવાળાએ એક ટંક શિરામણી આપવી.

૫૧ લગ્ન પ્રસંગે ફટાણાંનાં ગીત ગવરાવવાં નહિ.

૫૨ જાન વિદાય થાય ત્યારે જાનીવાસે વરવાળાએ માયથાપની માટલીમાં રૂ. ૧) મૂકવો. બેનચુડીના રૂ. લેવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. જે લેશે અને જે દેશે, તે બંનેના પાંચ પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૫૩ કુળગોરને વધારેમાં વધારે રૂ. ૮ કન્યાવાળાએ વરવાળા પાસેથી અપાવવા.

૫૪ જ્ઞાતિદાપાના સર્વે સ્થળે રૂ. ૮ લેવા. નરાશ્રિત ફંઠના

૩૧. ચાર લેવા અને ૧) ૩૧. ગૌરક્ષાનો લેવો, તેમાં ૦૧ વરવાળા તથા ૦૧ કન્યાવાળા આવે.

૫૫ હથેલાળાની બાબતમાં કન્યાવાળાને વરવાળાએ ૩.૪) આપવા.

૫૬ વરકન્યા પહેલી વખત એકીએકી રમે તે વખતે રૂપાનાણામાં એક બે આની તથા સાત પૈસા નાંખવા. ત્યારપછીની એકી-એકી વખતે રૂપાનાણું કે વીંટી નાંખવી નહિ.

૫૭ હરખજમણ વખતે કન્યાને ભાણે બેસાડવા માટે વરવાળાની પાસે લાવવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. પરંતુ વરવાળાએ ભાણે બેસારવાના રૂપૈયાની રકમ એકઠી કરીને કન્યાવાળાને આપવી. અને કન્યાવાળાએ ભાણામાં બેસારવાના રૂપૈયાનો કન્યાને દાગીનો કરાવી આપવો.

૫૮ જન વિદાય થતી વખતે વરની ગાડીમાં છોકરાને કન્યાવાળા તરફથી બેસારવામાં આવે છે. તેને વરવાળાએ ૩૧. ૨) બે આપવા અને તે (બાબ) આરીકારીના ૩૧. ૧૦૧)માં ગણાશે.

૫૯ એક માંડવે બે કન્યા પરણવાની હોય લેવા પ્રસંગમાં સામે-યા વખતે, વરઘોડા વખતે તેમજ જનને વિદાય કરાવતી વખતે જે કન્યા મોટી હોય તેનો વર આગળ ચાલે અને કુદ ભત્રીજાના લગ્ન હોય તો કુદનો વર આગળ ચાલે; પરંતુ ખાસ સખળ કારણથી નાની કન્યાને પહેલી વિદાય કરવી પડે તો તેના વરને પહેલો વિદાય કરી શકાય.

૬૦ જનમાં વધારેમાં વધારે ૫૦ માણસ લઈ જવાં. કન્યાવાળાએ ઓછા લાવવા કહેવરાવ્યું હોય તો તેની ઇચ્છા ઉપરાંત વધારે લઈ જવાં નહિં.

મંદ સ્થિતિને કારણે જેને આરીકારીના ૩૧. ૧૦૧ થી

વધારે લેવા પડ્યા હોય તેવાને ત્યાં તો પચીસ માણસથી વધુ લઈ જવાં નહિં. આથી વિરૂદ્ધ વર્તનારનો રૂ. ૨૫) સુધી દંડ કરવામાં આવશે.

૬૧ પહેલે દિવસે ગાડાવાળાને એક ટંક જમાડવા.

૬૨ મોજડી સંતાડનારને સોપારી શેર સવાપાંચ અને ચાંદલો કરનારને સોપારી શેર ૧૧ આપવા. તે સિવાય વરવાળા પાસે માંડવે કે ગામમાં સોપારીની લાણી કરાવવી નહિં, તથા સૌભાગ્યના સોપારી વહેંચાવવા નહિં. તેવું કરનાર કરાવનારનો પાંચ પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૬૩ ઉત્તરની પહેરામણીમાં કન્યાવાળાને પોતાની ઇચ્છાનુસાર વરને પહેરામણી કરવાની છુટ છે; પરંતુ બીજાં સગાંઓને કપડાં તથા રોકડ મળી સમગ્રપણે રૂ. ૨૫) પચીસ કરતાં વધારે રકમની પહેરામણી કરવી નહિ. આથી વિરૂદ્ધ વર્તનારનો રૂ. ૨૫) સુધી દંડ કરવામાં આવશે, રીસામણીનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે.

પ્રકરણ ૭ મું.

(આણા બાબત.)

૬૪ કન્યાવાળા તરફથી દીકરીને સાસરે દસાયાનું આણું વાળવા આવનારે જુહારના રૂ. ૨) કરવા. વરવાળાએ તેને શીખના રૂ. ૪) આપવા. ગામવાળા આણું વાળવા આવનારને એક ટંક જમાડવા. કન્યાવાળાએ વરવાળાને ત્યાં દસ માણસ કરતાં વધારે માણસને જમવા મોકલવા નહિં. તથા વરવાળાને આણાનો સાડલો એક રૂ. ૫) ની કિંમતનો કરવો.

હોય તો કરવો. વધારે માણસ લઈ જનારનો રૂા. ૧૧) દંડ કરવામાં આવશે.

૬૫ દીવાળીનું અથવા મોટું આણું વાળવા જતાં વરવાળાએ જીહારના રૂા. ૨) કરવા અને તેને કન્યાવાળાએ શીખના રૂા. ૪) આપવા. અને તે પ્રસંગે કન્યાવાળાએ વરવાળાને એકજ ટંક જમાડવા. વરવાળાએ વધારેમાં વધારે પંદર માણસ કરતાં વધુ માણસોને લઈ જવાં નહિં.

૬૬ જમવા જમાડવાની જ્ઞાતિ ફરજ પાડતી નથી. વહેવાઇને ઉત્સાહ હોય તો ઉપર મુજબ માણસો જમાડવા.

૬૭ દીવાળી અથવા મોટા આણામાં કન્યાવાળાએ વણાનાં કપડાં વિગેરે પાછાં આપવા ઉપરાંત યથાશક્તિ કરવું. પરંતુ નીચે પ્રમાણેથી વધુ કરવું નહિં. વધારે કરનારનો રૂા. ૫૧) દંડ કરવામાં આવશે.

વરણામાં આવેલ સહિત પોલકાં નં. ૧૨

વરણામાં આવેલ સહિત સાડલા નં. ૮

વરણામાં આવેલ સહિત ઘાઘરા નં. ૮

વરવાળાએ કે કન્યાવાળાએ આણું પાથરીને દેખાડવું નહિં.

ઉપર મુજબ કયાં ઉપરાંત ઘરેણું અને રોકડ કન્યાવાળાને પોતાની મરજી મુજબ ગમે તેટલું કરવાની છુટ છે. આથી વિરુદ્ધ વર્તનારનો રૂા. ૫૧) સુધી દંડ કરવામાં આવશે.

સૂચના:—કપડાંમાં વધારે ખર્ચ કરવો તે જ્ઞાતિ બીલકુલ ખસંદ કરતી નથી. ઉલટું ઇચ્છે છે કે એવા ખરચો જેમ બને તેમ ઓછા થાય, અને ભલામણ કરે છે કે કરીયાવરમાં કપ-

હાંને બદલે રોકડ રૂ. જોટલા મુકવા હોય તેટલા મુકવા. આશા છે કે સર્વે જ્ઞાતિભાઈઓ આ પ્રમાણે વર્તવા ચત્ન કરશે.

૬૮ શીવડામણી પિંતમણુ વિગેરેના લેવાતા રૂ. ૧૦) લેવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. જે લેશે તેનો ૧૦) રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૬૯ પરજામથી આણું વાળવા આવનારને વધારેમાં વધારે પાંચ ટંક રાખીને શીખ આપવી, તેની સાથેના ગામવાળાને ફક્ત એક ટંક રાખવા. વધારે રાખનારનો ટંક દીઠ પાંચ રૂ. દંડ લેવામાં આવશે.

૭૦ અરધા ફાળીયાનો રિવાજ તથા કુખીયા લેવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. અને સાસુ સાડલો રૂ. ૧, સુધીનો કરવો. તેથી વધારે લેનારનો રૂ. ૫) દંડ કરવામાં આવશે.

૭૧ ઘીયાણાનાં આણામાં યથાશક્તિ કરવું. પણ નીચેથી વધારે કરવું નહિં. વધારે કરનારનો રૂ. ૨૫) દંડ કરવામાં આવશે.

પોલકાં ચાર, સાડલા ચાર, ઘાઘરા ચાર.

૭૨ આણામાં ઢાલીયો તથા પેટી કરવાં હોય તો કરવાં. સુરત-વંતો ઢાલીયો તથા પેટી કરવાં હોય તો ઢાલીયા બદલ રૂ. ૪) અને પેટી બદલ રૂ. ૧૦) આપવા.

પ્રકરણ ૮ મું.

(સીમંત પ્રકરણ.)

૭૩ સીમંતનો વરો કરવો નહિં. કરે તેનો ૫૧) રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૭૪ સીમંતની છાબ વાજતે ગાજતે ભરવી નહિં, પણ બેડી છાબ ભરવી. છાબ વખતે કન્યાવાળા તેની શક્તિ પ્રમાણે જે આપે તે લેવું. તેમાં વરવાળાએ વાંધો લેવો નહિં. વાજતે ગાજતે છાબ ભરનારનો પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૭૫ બુસટ મારવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે. પણ તેના હકનો રૂ. ૧) આપવાનું ઠરાવવામાં આવે છે.

૭૬ રાખડી બંધામણના રૂ. ૨) અને પગલાનાં રૂ. ૧-૨-૦ આપવા.

૭૭ સીમંત વખતે મામેરીયાતને વધારેમાં વધારે બે ટંક જમાડવા. તેમાં બીજા ટંકે વધારેમાં વધારે પચીસ માણસ લઈ જવાં. વધારે લઈ જનારનો કે વધારે ટંક જમાડનારનો ટંક દીઠ પાંચ પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે. અને વધારે માણસ જમાડનારનો) ૧૧ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૭૮ પરગામવાળા મામેરીયાત હોય તો તેને વધારેમાં વધારે પાંચ ટંક ઘરઘણીએ રાખવા. વધારે રાખશે તો ૨૫) રૂ. સુધી દંડ કરવામાં આવશે.

૭૯ ગામવાળાને એક ટંક જમાડવા. સાંગી ગવરાવવાનો રિવાજ બંધ કરવાની જ્ઞાતિ બલામણુ કરે છે. સાંગીને પ્રસંગે પતાસાં કે સોપારી સિવાય બીજું કંઈ વહેંચવું નહિં. જે વહેંચશે તેનો પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

એક ટંકથી વધારે જમાડનારનો ટંક દીઠ પાંચ રૂ. દંડ કરવામાં આવશે.

૮૦ બુહારનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે.

૮૧ મામેરીયાતને શીખના વધારેમાં વધારે ૫ રૂ. આપવા અને

સાથેનાને મોટલે બે રૂા. આપવા. વિરૂદ્ધ વર્તનારનો ૫) રૂા. દંડ કરવામાં આવશે.

૮૨ પરગામ પીયર હોય તો પીયરીયાએ સીમંત ઉપર વધારેમાં વધારે આઠ માણસો મોકલવાં.

૮૩ મોસાળામાં ઘરેણું લુગડાં, તથા પહેરામણી વિગેરે સહિત કુલ રૂા. ૧૦૧) થી વધારે કરવું નહિ. જે કરશે તેનો રૂા. ૨૫) દંડ કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ ૯ મું.

(મરણ સંબંધી.)

૮૪ મરણ વખતે વળાવવા જનાર સ્ત્રીઓએ પહેલે જ ખાંચેથી પાછું વળવું, અને રસ્તે છાણયાં કરવાં નહિં.

૮૫ રોઇ મળવાનો રિવાજ બંધ કરવામાં આવે છે.

૮૬ રાત્રે મોં વાળવાં નહિં. રાત્રીએ આવી શકે તેવો માણસ આવે તો મોઢે ખરખરો કરવો. બહાર ગામથી આવનારને વાંધા નથી.

૮૭ મરણ વખતે વધારેમાં વધારે કારજ સુધી મોં વળાવવા અને પછી ખમાવી લેવા.

૮૮ મરણ વખતે બપોરે મોં વાળવાનો રિવાજ છે તે બંધ કરી બીજી જ્ઞાતિમાં જેમ રિવાજ છે તેમ બેથી ચારની અંદર સઘળી સ્ત્રીઓ ભેગી થયેથી કુદત એક વખત મોં વાળવા, અને આ વખત સિવાય બીજે વખતે જે આવે તેણે મોઢે ખરખરો કરવો.

- ૮૯ મરણ પાછળ કોઈ પણ શખ્સનું દશા, અગીયારમું બીલકુલ કરવું નહિં. પણ ધાર્મિક ક્રિયાઓ કરવામાં બીલકુલ વાંધો નથી. વિરૂદ્ધ વર્તન કરનારનો રૂા. ૧) દંડ કરવામાં આવશે.
- ૯૦ મરણ વખતે રોટલીમાં ધારે ઘી પીરસવું નહિં. પણ રોટલી ચોપડીને આપવી. જે ધારે ઘી પીરસશે તેનો રૂા. ૧) દંડ કરવામાં આવશે.
- ૯૧ કારજ ઉપર આવેલા કાણુભંગુને પાંચ ટંકે રજા આપવી. અને તેઓને એક ટંક દાળભાત તથા એક ટંક પકવાન પીરસવું એટલે ત્રણ ટંક પકવાન અને બે ટંક દાળભાત આપવા. જે વધારે રોકશે તેનો પાંચ રૂા. દંડ કરવામાં આવશે. અનિવાર્ય કારણથી શર્વણી મોડી હોય તો ત્યાં સુધી રાખવાની છુટ છે.
- ૯૨ કોઈ પણ શખ્સના મરણ પછવાડે જમાડવાનો રીવાજ જ્ઞાતિ બીલકુલ પસંદ કરતી નથી; પણ લાંબા સમયનો ચાલુ રિવાજ પડી ગયેલ હોવાથી હાલ તુરત તે રિવાજ તદ્દન બંધ થવો અશક્ય છે એમ માની જ્ઞાતિ ઠરાવ કરે છે કે, કોઈ પણ સ્ત્રી અથવા પુરૂષનું મરણ ૪૦ વરસની અંદર થયું હોય, તેમનું કારજ તો બીલકુલ કરવું નહિં. તેમ તેવા કારજમાં કોઈએ જમવા પણ જવું નહિં. ફક્ત મરનારના આત્માને શાન્તિ મળે તેવાં ધાર્મિક કાર્યો કરવાને તથા નિરાશ્રિત ગરીબો તથા બ્રાહ્મણો તથા સાધુસંતો જમાડવાને જ્ઞાતિ ખાસ ભલામણ કરે છે. તેમજ ૪૦ વરસથી વધારે ગમે તેટલી ઉંમર થઈ હોય તો તેવા સ્ત્રી કે પુરૂષ મરણ પામે તેની પાછળ મરનારના વારસોની ઇચ્છા જ્ઞાતિભોજન કરાવવાની ન હોય તેવાઓએ મરનારના પુન્યાર્થે નિરાશ્રિત વિગેરેને

મહદ કરી ધર્માચરણ કરશે તો તે વધારે ઉત્તમ છે. ચાલીસ વર્ષની અંદરનાનું જે કોઈ કારજ કરશે તેનો એકાવન રૂા. હંડ કરવામાં આવશે.

૯૩ છમાસી તથા વરસીના વરા બીલકુલ કરવા નહિં. જે કોઈ કરશે તેનો ૧૦૧) રૂા. હંડ કરવામાં આવશે.

૯૪ કુંવારા વેવાઈનાં મરણ થતાં વેવાઈની રૂઈએ પાઘડી કરવાનો રિવાજ છે અને કન્યાને લુગડાં કરવાનો રિવાજ છે. તે સંબંધમાં એવો ઠરાવ કરવામાં આવે છે કે થડના કે ફક્ત થડના વેવાઈને અભાવે ખાસ રજૂક કે વડીલ તરીકે હોય તેના સંબંધમાં પાઘડીનો વહેવાર કરવો. તે વખતે વધારેમાં વધારે પાઘડીના રૂા. ૪) કરવા અને કન્યાને વધારેમાં વધારે રૂા. ૮) આઠની કિંમતનું એક ઓઢણું કરવું તેમજ પરણેલા જમાઈને પણ પાઘડીના રૂા. ૪) થી વધારે ન આપવા.

૯૫ વેવીશાળ ક્યાં પછી અને લગ્ન થયાં પહેલાં વર સુજરી બચ તો કન્યાવાળાએ તમામ ઘરેણું અને પડલું એક માસની અંદર વરવાળાને પાછું આપવું. નાકનું કુલ કચું હોય તો ફક્ત તે કન્યાવાળાએ રાખવું. મરણ હોય તો લુગડાં પાછાં આપવામાં પ્રતિબંધ નથી.

ઉપર લખ્યા પ્રમાણે વરવાળાને એક માસમાં કન્યાવાળા પાછું આપે નહિં તો તે કન્યાના લગ્ન થતી વખતે અટકાવીને સઘળું જ્ઞાતિએ અપાવવું.

તે કન્યાનું બીજીવાર વેવિશાળ કચું હોય અને લગ્ન થતાં સુધીમાં કન્યા સુજરી બચ તો જ્ઞાતિએ બનતી મહેનત કરી કન્યાના બાપ પાસેથી પ્રથમના વરવાળાને તેનો હક અપાવવો.

૯૬ કોઇપણ પરણેલી સ્ત્રી વગર ફરજદે ગુજરી જાય તો કરી-
યાવરમાં આપેલાં ઢોલીયો, તળાઇ, પેટી, ભરત ચીતર કે
લુગડાં કન્યાવાળાએ વરવાળા પાસેથી પાછાં લેવા નહિ.
રોકડ રકમ કે ઘરેણું પીયરીયા તરફથી કરવામાં આવ્યું
હોય તે દાગીના તથા રોકડ રકમ પીયરીયાવાળા તરફથી
પાછું માંગવામાં આવે તો સાસરીયાવાળાએ આપી દેવું.
તથા પીયરીયા પાસે સાસરીયાનું જે કાંઇ હોય તે સર્વે તેને
પાછું આપી દેવું જોઇએ.

૯૭ વેશવાળ કાર્યા પછી કન્યા ગુજરી જાય તો કન્યાવાળાએ
કન્યાને વર તરફથી ચડેલું ઘરેણું તથા પદ્મ વેળાસર પાછાં
આપી દેવાં.

૯૮ કોઇ પણ ઓરત પોતાની દીકરી મુકી મરી જાય અને તે
દીકરી તેને મોસાળ ઉછરે તેવી બાબતમાં તેનો બાપ જો
હૈયાત હોય તો તેનું વેવિશાળ કરવાનો પ્રથમ હુક તેના
બાપનો છે. પરંતુ તેના બાપની ગરીબી સ્થિતિ હોય તો
પૈસાના લોભની ખાતર ખરાબ ઠેકાણે કન્યા આપવાનો તેના
ઉપરનો શક દુર થવા માટે તેણે તેના મોસાળીયાની સંમતિ
લઇને દીકરીનું વેવિશાળ કરવું. અને મોસાળીયા જો વેવિ-
શાળ કરે તો તેઓએ તેના બાપની મંજૂરી લેવી. કદાપિ
તેનો બાપ હૈયાત ન હોય અને દીકરી મોસાળમાં ઉછરી હોય
તો તેના મોસાળીયાઓએ કન્યાના બાપના લગતા ભાયા-
તોની સંમતિ લઇને તેનું વેવિશાળ કરવું. કદાપિ જો મો-
સાળીયા અને ગરીબ સ્થિતિના બાપની વચ્ચે અણબનાવ
હોય તો તેના બાપે પોતાના ગામની જ્ઞાતિની સંમતિ લઇ
વેવિશાળ કરવું.

૬૬ પડલાના રૂા. મુકયા બાદ તે સ્ત્રી ગુજરી જાય, અને તેને કંઈ ફરજંદ હોય અને તેનું પાલણુ પોષણ તેના વાલી કરે તો તે રૂા. નું વ્યાજ તે લઈ શકશે. અને મુદ્દલ રૂા. તે ફરજંદના વેશવાળ કે લગ્ન પ્રસંગે ઉપાડી શકશે.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

(પરચુરણ બાબત.)

૧૦૦ કોઈપણ સ્ત્રી ફરજંદ મુકી મરી જાય. તો તેના સ્ત્રીધનનાં કપડાં, દાગીનાં, તથા પદ્ધાંની કે રોકડ રકમ જે હોય તે ફરજંદની માલેકીની છે અને તેટલા માટે ફરજંદ યોગ્ય ઉમરે આવતાં સુધી સદરહુ માલમત્તાનો પાકો બંદોબસ્ત બંને પક્ષકારોએ મળીને કરવો. અને તે ફરજંદના ખાસ લાભ સિવાય તે મીલકતમાંથી કોઈપણ રકમ ખર્ચવી નહિં.

૧૦૧ જ્યારે કોઈપણ સ્ત્રી રાંડે છે તે વખતે બજારમાંથી બારે સાડી, મગીયું કે લુગડું લાવી ઓઢાડવાનો રિવાજ છે, તે બંધ કરવામાં આવે છે. પણ તેવી વિધવાને ફક્ત સાદો સાડલો ઓઢાડવાની રીતિનો અમલ કરવાને જ્ઞાતિ ઠરાવ કરે છે.

૧૦૨ કેટલાક દુષ્ટ બુદ્ધિવાળા માણસ ગમે તેવી હલકા વર્ણની કન્યા લઈને બહારગામ જઈ વાણીયાની દીકરી તરીકે પરણાવી આપે છે. તેવું કાર્ય આપણે કોઈ જ્ઞાતિભાઈ કરશે તો તેને જ્ઞાતિ જન્મ પર્યંત જ્ઞાતિબહાર મુકશે.

૧૦૩ આપણા ઘોળનો કોઈ શખ્સ પોતાના ઢોર-ગાય, ભેંસ વિગેરે કોઈપણ ખાટકી, વાઘરી કે નીચ ધધેા કરનાર માણસને વેચશે અથવા પાસે રહી દલાલી કરશે તો જ્ઞાતિ તેને સખ્તમાં સખ્ત સજા કરશે. તેમજ વાઘરીને પોતાના ખુંટીયા, ગોધલા કરવા આપશે તો તેને પણ જ્ઞાતિ સખ્ત સજા કરશે.

૧૦૪ કોઈ શખ્સ હલકી વર્ણ સાથે ભેળાઈને વટલશે. તો જ્ઞાતિ તેને જ્ઞાતિ બહાર કરશે. પરંતુ પાછળથી પોતાની વર્તણૂક સુધારીને જ્ઞાતિ પાસે વિનંતી કરશે, તો જ્ઞાતિ તેને પ્રાયશ્ચિત કરાવીને પુનઃ જ્ઞાતિમાં દાખલ કરશે.

૧૦૫ કન્યાવિક્રય કરવો એ ઘણું નિંદ્ય કાર્ય છે. માટે જે કોઈ કન્યાવિક્રય કરશે તેની તરફ જ્ઞાતિ તિરસ્કારની નજરથી જોશે.

સૂચના—

આ ધારાની ચોપડી સૌએ જાણવી
જાખવી અને તેમાં વખતોવખત થતા સુ-
ધારા વધારાની નોંધ ચોપડીના છેલ્લા પાના-
ઓમાં કરતા રહેવી એવી વિનંતિ છે.

મુદ્રક—

શાહ ગુલાબચંદ સલ્લુભાઈ
જ્ઞાનંદ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ-ભાવનગર.